

LETO—YEAR XII.

Cena lista: Entered as second-class matter January 23, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., sreda, 28. maja (May 28) 1919.

Subscription \$4.00 Yearly.

STEV.—NUMBER 126.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

REPUBLIKANCI SO PRICELI Z BOJEM ZA REVIZIJO COLNINE.

ZASLIŠANJE PRED ZBORNICNIM ODSEKOM PRICNE KMALU.

Železniški ravnatelj zahteva \$1.200.000.000.

Washington, D. C. — Kongresnik Fordney, predsednik zborničnega odseka za sredstva, je naznanil v zbornici, da prične odsek kmalu obdržati zaslišanja z ozirom na revizijo colnine. Dejal je, da se bo odsek pečal tudi s prekletem nekaterih davkov.

Kongresnik Fordney je predložil tudi resolucijo, v kateri priporoča prekleto davka na predmete, ki se smatrajo za pol razkose. Izjavil je, da so republikanci, člani tega odseka za prekleto teh davkov. Ravno tako je treba po njegovem mnenju odpraviti davke na sodavice in sladolede. Kritiziral je železniško upravo. Trdil je, da je železniška uprava znižala davke, ker je znižala vozno nekaterim produktom, ki jih pošiljajo od pacifične obali na atlantiško. Povdarjal je, da se je to zgodilo, ne da bi se železniška uprava posvetovala o tej zadevi s katerim drugim vladnim departamentom. Kritiziral je, da je znižana vozna veljavna le za importirano blago in ne za domače.

Železniški upravitelj Hines zahteva za obratovanje železnice \$1.200.000.000. Proračun izkazuje, da je bilo v minulem koledarskem letu \$236.184.000 deficita pri obratovanju, v prvih štirih mesecih leta 1919 pa \$250.000.000. Mr. Hines je rekel, da je po njegovem prepričanju nastal deficit v minulem letu in v prvih štirih mesecih, ker so bile razmere vselej vojne nenormalne. Razmere se pa spreminjajo, radi tega ne more napraviti proračuna za letošnje leto.

Iz izjave mr. Fordneyja, predsednika zborničnega odseka za sredstva, je jasno razumeti, da so republikanci za revizijo colnine. V političnih krogih sedaj kroži vprašanje, kako daleč bo segala ta revizija. Predsednik Wilson je priporočil, da se uvede obrambna colnina le za take industrije, ki so se osnovali v vojnem času. Iz Fordneyjeve izjave pa ni jasno, če se mislijo republikanci le omejit na predsedniškovo priporočilo, ali mislijo povišati colnino tudi za druge produkte.

Republikanci so od nekdanj zagovarjali visoko colnino, češ, da le visoka colnina varuje ameriško industrijo pred tujo konkurenco. Če republikanci se zdaj vzemajo tako stališče, bo pokazalo, da so vojaške zadeve.

O kongresniku Kahnu, predsedniku zborničnega odseka za vojaške zadeve, gre glas, da priporoči le sto tisoč možno stalno armado in splošno vojaško izvežbanje. Izrazil se je baže tudi, da predlaga, da se ameriška armada kmalu vrne iz Francije domov. Kongresnik Kahn se je o stvari posvetoval s senatorjem Wadsworthom iz New Yorka, ki postane najbrž predsednik senatnega odseka za vojaške zadeve.

"BANDIT" USTRELJEN.

Chicago, Ill. — Ko je šel A. J. Donat domov, ki ima svojo prodajalno s čevlji na šest in dvajseti ulici, sta ga pred njegovim domom ustrelila "bandita" in zahtevala od njega denar. Donat je potegnil samokres in ustrelil. "Bandita" sta stekla, toda petdeset korakov od njega se je eden zgrudil na tla, drugi je pa naniž oddal več strelcev, na katere je Donat odgovoril. Strelci niso "banditi", tako je izpovedal Donat na policijski. Detektiv Križ je kasneje v ubitem "banditu" spoznal August Grochalla, s katerim je malo prej govoril na vogalu Sedem in dvajsete ulice in Troyjeve ceste.

PORAZ KOLČAKOVH ČET PRI SAMARI.

WILSON JE UMAKNIL VOJAŠKO POMOČ SIBIRISKEMU DIKTATORJU.

Priznanja ne bo, dokler Kolčak ne vzame Moskve; ameriške čete zapuščajo ruski sever.

Pariz, 27. maja. — Sinoči je nepričakovano prišla vest, da je sibirski diktator Kolčak naletel na močan odpor sovjetske armade blizu Samare in primoran je bil umakniti se na vsej fronti ob železnici proti Ufi.

Iz Omska je bilo včeraj poročeno, da je položaj na vzhodni fronti zadovoljiv. Boljševiki so vrgli na črto pri Samari glavno silo svoje rdeče armade z namenom, da obdrži dotični okoliš za vsako ceno. Samarsko okrožje je bogato na žito in zato je razumljivo, da bo boj tam hud. Sovjetske čete so izvršile v nedeljo več silovitih napadov in posrečilo se jim je reokupirati nekaj krajev vzhodno od Samare in med temi tudi mesto Bjelobor. Toda Kolčak je namestil te izgube s pridobitvami na bojišču ob reki Vjatici. V Orenburgu se vrši ljuto bojevanje na ulicah.

Pariz, 27. maja. — Velika četvorica je sklenila, da priporoči Kolčakovo vlado še le tedaj, ko zasede Moskvo. Wilson je vztrajal pri svoji opoziciji, da Amerika ne bo več dala vojaških čet za protiboljševiško kampanjo. Clemenceau in Orlando ves čas zagovarjata brezpogojno priporočanje Kolčakove vlade v Omsku in pojačanje zavezniških čet na vseh ruskih frontah. Wilson je proti temu in deloma se strinja s predlogi Lloyd George. Vred tega je moralo priti do kompromisa in kakor se poroča, je bilo zaključeno, da bo ententa pošiljala Kolčaku orožje, strelivo in drugi potrebni material v večji meri kot doslej, toda ne vojaštva.

Američani stoje na stališču, da mora Kolčak nekaj več pokazati kot je doslej; predvsem mora pokazati, da je res demokrat in da bo zajamčil Rusiji ustavodajno skupščino, ki izvoli novo vlado in katere sklepom se mora obpokoriti. Ravno to velja za generala Denikina, ki operira proti sovjetski republiki v južni Rusiji.

Pariz, 27. maja. Iz Vladivostoka je prišla vznemirjajoča vest, da je Kolčakova kampanja prišla v nevarnost radi boljševiških štrajkov in nemirov v vzhodni Sibiriji ob sibirski železnici, po kateri dobiva Kolčak ves potreben material.

Washington, 27. maja. — Vojni departament poroča, da ameriške čete v Arhangelsku zapuščajo Rusijo. Vse enote 339. pešpolka se vkreajo na transportne parnike 1. junija.

Kodanj, 27. maja. — Iz Budapešte poročajo, da so ogrske rdeče čete porazile Rumunee južno-vzhodno od glavnega mesta in reokupirale mesta Sajo-San Peter, Szikselo in Kis-Telek. V boju je bil uničen 61. rumunski polk. Ogrski sovjetski voditelji govorijo zdaj o ofenzivi proti Čehom.

OBTOŽEN UMORA.

Norfolk, Va. — Tukaj so pridržali v zaporu Ellier D. Chatmana, ki se je nahajal v družbi mrs. Doroteje Schwabovne, ko je bila na misterioznem način umorjena v zamorskem delu mesta. Obtožena ga formalno obtožuje umora. Chatman je bil aretiran kmalu po izreku mrliškooglasiških porotnikov, ki so izrekli, da je bila Schwabovna umorjena od neznanih ljudi.

PARNIK ZADEL OB LEDENIK

St. John, N. F. — Potniški parnik "Cassandra" je zadel ob ledenik, ko se je nahajal 160 milj od rta Baea. Parnik je priplul v luko, potniki se nahajajo na varnem in nihče ni bil poškodovan.

PEKOVSKI POMOČNIKI SE TRDNO DRŽE SVOJIH ZAHTEV.

NAD 9.000 POMOČNIKOV ŽE DELA.

Veliki podjetniki so izposlovali sodnijsko prepoved.

Chicago, Ill. — Pekovski pomočniki ne odnehajo od svojih zahtev. Nad devet sto pomočnikov se je vrnilo že na delo, ker so podjetniki podpisali novo pogodbo. Velike kompanije ne morejo opustiti nočnega dela, ravno tako so odklonile kompromisni predlog, da plačajo dvojni čas za pomočno delo, kjer je tako delo potrebno. Vred tega stavka še okoli sedem sto pekovskih pomočnikov.

Velepodjetniki so se poslužili starega sredstva. Najeli so advokate, da vodijo bitko pred sodniki čitajočimi postavko, ki je bila veljavna, ko je živel še znani angleški dramatik Shakespeare.

Pekovski pomočniki zahtevajo dva dolarja povišanja mezd na teden.

Dozdaj so dobivali pekovski pomočniki po devet in dvajset dolarjev na teden, in s povišanjem bodo prejeli po eden in trideset dolarjev tedensko. Neki časnikarski poročevalci je vprašali odbornike pekovske organizacije, zakaj niso zahtevali pet in trideset dolarjev na teden kot razvažalec mleka, ki so stavko že popolnoma dobili.

"Ker smo preveč ponižni," je odgovoril neki odbornik. "Zahtevati bi morali petdeset dolarjev na teden, da lahko izhajamo v tesdruginji. Naše hudo delstvo je v tem, da smo preveč pohlevni napram podjetnikom." K tem besedam je pa po kratkem molku dodal: "Mi stavkamo, da izvojnemo človeške razmere, in če jih želimo, se mora odpraviti ponočno delo."

Sodnik Dennis je dovolil podjetnikom sodnijsko prepoved. Stavkar, ki bo kršil sodnijsko prepoved, pride pred sodišče. V tem slučaju je sodnik postavil davke, sodnik in porota, kajti obtožene ne more zahtevati porotne obravnave. Če podjetniki izposlujejo sodnijsko prepoved, napravijo lahko strokovni organizaciji veliko gmožno škodo. Polagoma izprazni blagajno organizacije, ker se morajo delavci prenehoma zagovarjati radi kršitve sodnijske prepovedi.

Podjetniki, ki izposlujejo sodnijsko prepoved, pozabijo, da takaka prepoved ne more prisiliti ljudstva, da bi kupovalo njih proizvode. Dostikrat se taka prepoved izkaže za meč, ki zadene podjetnike, nusto delavce.

Sodnijsko prepoved so izposlovali sledeče kompanije: Ward Baking, Schulze Baking, Livingston Baking, Grant Baking, H. H. Kohlsaat, Robert J. Breuer, Charles Seip Baking, Oak Park Baking, Heissler & Junge, The H. Piper, Boysen Baking, The Vienna Model Bakery, Carl Sulzer, Burny Brothers, F. Deppel in še nekatere manjše kompanije.

VIŠJA DRUŽBA JE RAZBURJENA!

Wilmette, Ill. — Višja družba je razburjena! Kaj se je zgodilo tako strašnega? Neki neznanec je zastrupil šest kužkov. Zlaj je vsa višja družba pokonci, kajti to je v njenih očeh strašni zločin, ki se mora ostro kaznovati.

UBIT PRI LOVU NA VOJAŠKE USKOKE.

Whitesburg, Ky. — Blizu meje med državama Virginia in Kentucky je prišlo do boja med uradniki in vojaškimi uskoki. Bili so sami gorjanci, ki so se odtegnili vojaški službi.

V tem boju je padel A. P. Hurt, davčni uradnik. Krvava sled je govorila, da je bil eden ali več gorjancev zadetih.

ZAKAJ NE OBJAVIJO MIROVNE POGODBE?

FRANCOSKI LISTI DOLŽE WILSONA, DA JE ON PROTI OBJAVI.

Američani pa pravijo, da je Lloyd George kriv; Italijani se hočejo naplačati na Turškem.

Pariz, 27. maja. — V Nemčiji je bila mirovna pogodba takoj objavljena čim je bila prevedena na nemški jezik, v zavezniških državah in Ameriki pa še danes ne vemo, kakšni so pravzaprav vsi pogoji. Oficielni sumarij se je izkazal, da vsebuje komaj stoti del pakta. Francoske delavske organizacije napadajo vlado in mirovno konferenco radi tega prikričanja in zahtevajo objavljenje pogodbe v celoti.

"Reho de Paris" je včeraj prišel na dan z obtožbo, da je Wilson hotel, da ostane mirovna pogodba neobjavljena, češ da se boji "ne-ljube kritike v Združenih državah v svoji odsotnosti."

V ameriških krogih pa zavračajo to trditve in pravijo, da je Lloyd George zakrivil, da še ni objavljen popoln tekst mirovne pogodbe. Ostali člani velike četvorice so se bili že dogovorili, da objavijo pogodbo ob času, ko je bil George v Londonu, posebno zato, ker poslanci francoske zbornice zahtevajo obelodanitev, ali Lloyd George je ob svojem povratku v Pariz ovrzel nečrt. Dne 19. maja je Bonar Law izjavil v angleškem parlamentu, da je velika četvorica zaključila iz razlogov, "ki se ne morejo navesti," da je bolje, če ostane popoln tekst pogodbe neobjavljen še nekaj časa.

Pariz, 27. maja. — Italijani ne prenehoma izkrevajo vojaške čete v Sokoju, 50 milj južno-vzhodno od Smirne. Turška vlada protestira pri ententi in pravi, da bi rajša videla mešane zavezniške čete, kakor pa same Italijane in Grke.

Tukaj so, da se hoče Italija naplačati v Mali Aziji za ozenenje ob Jadranskem morju, ki je vsekakor izgubljeno za njo.

MATER DVOJKOV NAŠLI V VODI.

Chicago, Ill. — Mrs. Adelijo Kormanovo, mater pet let starih dvojčkov Alfonza in Alberta, so našli v kanalu. Bila je zapeljena kot sobarica pri neki bogati družini. Izginila je pred nekaj dnevi in napisala je na listek, da se je naveličala živeti in da prosa, da pošljejo dvojčka v Belgijo. Kormanova ima več sorodnikov v Združenih državah, navzile temu ji je boj za obstanek postal tako težko breme, da je vrgla življenje od sebe.

PROTISABOTAŽNA PREDLOGA SPREJETA V KALIFORNII.

Sacramento, Cal. — Governor William D. Stephens je podpisal protisabotažno predlogo. Predloga je postala takoj zakon. Zakon prepoveduje v besedi in govoru učiti kriminalni sindikalizem, sabotažo, nasilje itd. Vsakdo, ki se pregreši zoper ta zakon, je izvršil zločin, ki se kaznuje od enega do štirinajst let ječe.

Predloga definira kot kriminalni sindikalizem vsak nauk, ki priporoča nasilna dejanja, salotazo, nepostavno metodo terorizma. Kot sabotaža je označeno škodoželjno poškodovanje fizične lastnine.

TUJI OLJNI MONOPOL UGROŽA ZDRUŽENE DRŽAVE.

Washington, D. C. — Rudniški biro naznanja med drugim v svojem poročilu, da je treba takoj dovoliti \$50.000, ki naj služijo preiskavi za konzervacijo petroleja.

S tem poročilom je prišel v javnost glas, da britski in drugi tojenzanski oljni interesi stremijo za oljnim monopolom v Mehiki.

BANKIRJI IN PODJETNIKI ZDRUŽENI NA PRAM DELAVCEM.

DELAVCI SO BILI IZPRITI, DA ZNIŽAJO MEZDE.

Solidarnost delavcev je trdna kot živa skala.

Toledo, O. — Bankirji, podjetniki in biznismani so se združili, da znižajo delavske mezde. Ta resnica postaja vedno bolj jasna, čimdalje so delavci, ki so delali v avtomobilskih tovarnah, izpriti. V začetku izpisa so delavci mislili, da imajo opraviti le s svojimi podjetniki. Ali takoj prvi dni po izpisu so se s podjetniki izrekli solidarni s bankirji, in temu so kmalu celo sledili gropecisti, ki takorekro žive od delavcev.

Iz dveh tovarn, v katerih izdelujejo avtomobile, je bilo izprti deset tisoč delavcev, ker so zahtevali skrajšanje delavnika. Delavci so izjavili, da ne delajo več kot osem ur na dan in so svojo zahtevo tudi izvršili. To je dalo povod, da so podjetniki delavce enostavno izprili, v svet so pa sporočili, da so delavci zastrajkali.

S to lažljivo taktiko se zdaj nadaljujejo podjetniki. Dnevnik prišajajo vsaki dan po cele strani oglasov, v katerih razni biznismani postavljajo delavsko stvar v slabo luč, da odvamejo izprtim delavcem simpatije pri ljudstvu.

Centralni svet delavskih strokovnih organizacij je izdal apel na vse lokalne organizacije, v katerem pravi, da potrebujejo tisočake za izdajanje posebnih izdaj delavskih listov, da pobija laži združenih podjetnikov, ki so napovedali odprto vojno strokovno organiziranemu delavstvu v Toledu, da zmagava pravična delavska stvar.

Podjetniki, bankirji in biznismani so se združili proti organiziranemu delavstvu. Če hočejo delavci zmagati, morajo napraviti podjetnikom in njihovim podpornikom napraviti ravno tako trdno fronto. Če pridejo iz tega boja tepeni delavci, ki delajo v avtomobilskih tovarnah, bo podjetniški interesom zrastle pogum in napovedali bodo boj drugim delavcem, s katerim ne bodo odnehali, dokler ne uničijo delavskih organizacij.

Voditelji strokovno organiziranih delavcev izjavljajo, da je bil izpor delavcev napravljen po dobro premišljenem načrtu, ki so ga izdelali podjetniki pod vplivom svoje podjetniške organizacije, poznane pod imenom Merchants and Manufacturers' Association, da podvržejo delavce velikim privatnim interesom.

Tukajšnje strokovno organizirano delavstvo apelira na delavce, da ne hodijo sem za delom, dokler traja izpor, kajti izprti je deset tisoč delavcev. Delavci, ki pride v Toledo za delom v tem kritičnem času za organizirano delavstvo, pomagajo podjetnikom zlomiti odpor delavcev.

GIBANJE ZA POOBČINJENJE TELEFONA.

San Bernardino, Cal. — V treh južnokaliifornijskih mestih so obdržali velike ljudske shode, na katerih so bile sprejete resolucije, da mesta zgrade svoje telefonske naprave, če ne bodo znižane cene. Mesta so: Riverside, Colton in Santa Ana. Ljudstvo v drugih mestih s napetostjo pričakuje, kaj omenjena mesta dosežejo s to taktiko.

LEGISLATURA JE ODKLONILA PETICIO ZA 4-ODSTOTNO PIVO.

Boston, Mass. — Legislaturna zbornica je s 114 glasovi proti 97 odklonila predlog, da pride petičja za 4-odstotno pivo na dnevni red. Senat je že preje zaključil, da resolucija ne pride na dnevni red.

BOJI MED VOJAKI IN POLICAJI V LONDONU.

DEMONSTRACIJE PRED PARLAMENTOM IN KRALJEVO PALAČO.

Nova socialna kriza na Angliem; delavska trozeva in vlada v ostrem konfliktu.

London, 27. maja. — Tisoče odpuščenih vojakov in pomorščakov, ki so brez dela, je včeraj korakalo proti palači nižje zbornice. Vojaki, ki so bili oboroženi s kamernjem, opoko in palicami, so prišli v konflikt s policisti, kateri so jim zaprli pot in po kratkem spopadu so bili vojaki razpršeni.

Pozneje so se vojaki zgrnili, nove vrste in korakali proti kraljevski palači Buckingham, toda policisti so jih razgnali predno so dosegli trg pred palačo. Nadaljnih nemirov ni bilo. Demonstracije so sledile velikemu popoldanskemu shodu v parku Hyde, na katerem so odpušeni vojaki zahtevali delo in minimalno mezno lestvico. Enake demonstracije so se vršile včeraj po vsej Angliji.

London, 27. maja. — Zopet je prišel kritičen teden glede odnošajev med organiziranim delavstvom in vlado v Angliji. Velika trozeva železniških, rudarskih in transportnih delavcev — ki šteje poldrugi milijon glav — je pripravila ultimatum na vlado, toda Bonar Law, zastopnik vlade, ga je zavrgel.

Delavska trozeva zahteva, da se takoj odpravi prišajna vojaška služba, odpokličejo vse čete iz Rusije, odpravi blokada proti Nemčiji, izpustijo vsi vestni nasprotniki vojne iz zaporov in da se poviša izjemnost napram dohodinskemu davku na \$1200. Trozeva je indirektno zagrozila, da bo uveljavila navedene zahteve s pomočjo 'generalne stavke.

Bonar Law, vodja vladne stranke v nižji zbornici, je izjavil, da vlada ne more sprejeti zahtev in zagrozil je, da bo vlada vporabila vsa sredstva in vse svoje moči, ako bodo delavci tekmovali za ujeno oblast. Izvrševalni odbor delavske trozeve ima danes sejo, da določi nadaljno akcijo napram vladi. Generalni štrajk v prihodnjih par tednih torej ni izključen.

Vlada smatra položaj zelo nevarnim in Robert Horne, minister za delo, je včeraj poletel na ero-planu v Pariz, da konfirira s Lloydom Georgem.

Položaj je po toliko slabši, ker se je zdaj izvedelo, da je Narodna policijska unija, ki se razteza po vsem Angliem, Irskem, Škotskem in Walesu, izvršila splošno glasovanje za generalno stavko, ne da bi vlada kaj vedela o tem. Policisti bodo zastrajkali 2. junija, ako ne dobe povišanja mezd, priporočanje njihove unije in če oblasti ne vzamejo nazaj s službo nekaterih konstablarjev, ki so bili odslavljeni. Policijska unija predloži svoj ultimatum vladi v petek. Da je pa stvar še slabša, se je izvedelo, da je delavska trozeva obljubila pomoč policijski uniji, ako zastavka.

Medtem se pa vrše javni shodi na glavnih londonskih trgih in v parkih dnevno, na katerih radikalni elementi odprto pozivajo ljudstvo na takojšnjo revolucijo.

PODUK O POLJEDELSTVU V LJUDSKIH SOLAH.

Dallas, Tex. — Državni industrijalni odbor namerava prirediti veliko kampanjo, da se v ljudskih solah uvede poduk o poljedelstvu. V vsak okraj odpisujejo od 20 do 30 govornikov, ki bodo ljudstvu predložili važnost poduka o poljedelstvu za razvoj države. Shodi se bodo vršili dopoldan in popoldan.

VREME.

Danes oblačno v Illinoisu, mogoče dež. Solnčni vzhod ob 5:19 a. m.; solnčni zahod ob 8:14 p. m.

Dopisi.

(Nadaljevanje z 2. str.)

premalu brigajo za državljensko. Nekateri so naročeni na kak slovenski časopis, kateri je vse prej kot pa delavski. Zagovarja interese onega, kateri mu več plača, ker mu je mar le biznes.

Gotovo, da je zelo potrebna dobra delavska organizacija. Kajti vsak sloj ima svojo organizacijo, in kateri ste že pri nji, da odstopite. Kajti nihče ne ve, kaj vse se lahko zgodi, posebno že z onimi, kateri niso državljani. Organizirajmo se v dobri delavski organizaciji, katera ima v svojem programu točke, katere so izpolnjevali in katere niso proti ustavi Združenih držav. Ustanovimo si podružnico organizacije "American Federation of Labor" ali pa "State Federation of Labor". Organizirajmo se v eni izmed teh dveh organizacij in sicer vsi in bomo lahko svobodno dihal v svobodni deželi. Le potem postavnih predstav bomo dosegli svoje pravice, nikdar pa ne z ne-premišljenimi dejanji.

Popotnik.

Cleveland, O. — Prišla je zele na pomlad in vse hiti v krasno naravo. Nihče več ne mara ostati v zadulhi sobi. Vsakdo išče zabave in užitka v prosti naravi.

Zabave, katere so se dosedaj vršile v dvorinah, se bodo v prosti naravi. Ravno tako je sklenila tukajšnja organizacija J.R.Z. skupno z ženskim odsekom, da priredi 1. junija velik piknik na Kastelčevi farmi, katerega program je zelo obširen in vsestranski bogat. Ženske in dekleta, katera bodo obiskala ta piknik, bodo mislila, da so prišla v solnčno Kalifornijo, ker bodo že prvega junija hitele pobirati krompir. Za moške je določena lepa nagrada in sicer za one, kateri bodo dovolj urni v noh. Razstavljen bo tudi prvi pristni starokranjski avtomobil. G. dr. Paček, kateri je rabil ta avtomobil pri zadnji igri "Cigani", nam je obljubil, da pride na vsak način na to prireditev in razkaže svoj "umotvor" na ti veselici radovednemu občinstvu.

Poleg tega je na programu še mnoge drugih zabavnih točk in "umetnin", katere so pa še tajnost. Naj vsak sam pride poslušat glas dveh slavčkov, katera slovit v naši naselbini vsled očerujočega tečja.

Radi tega ne zamudite tega velikega piknika. Pridite vsi, da delujemo skupno, dokler je še čas, da pomagamo našim rojakom v stari domovini do grobode in prostosti. Koliko junakov je že padlo v ti vojni za svobodo in prostost. Zakaj bi mi ne pomagali vsaj nekoliko? Naj mi le gledamo mirno, ko nas kliče domovina na pomoč? Naj ostanemo mirni, ko sovražnik trga naše najlepše kose rojstne zemlje proč in dela meje po svoji volji? Menda ni nobenega rojaka, da bi imel tako mrzlo srce, da bi stal na strani in vse mirno gledal in ne pomagal, kolikor mu dopušča razmere in sredstva. Povzdignimo skupno glas, da ga sliši ves svet, da nas prizna in poslušna ter vpoštevata. Na podrtinah stare Avstrije naj vstane in mora vstati ponosna dežela, svobodna Jugoslavija. Pristopajte k organizaciji J.R.Z.

Nikdo izmed rojakov v Clevelandu, Collinwoodu, Nottinghamu in sploh v vseh bližnjih naselbinah naj ne ostane ta dan doma, ampak vsakdo naj prihi na ta piknik, kateri bo nudil vsega, kar kdo poželi. Medtem, ko se bode razveseljevali, boste pozabili na svoje skrbi, križe in težave, in obenem tudi pomagali J.R.Z. do uspešnejšega dela.

Naša aveta dolžnost nas veže, da pomagamo svojem v stari domovini do prave svobode in prostosti. Marica Baraga.

La Salle, Ill. — Za časa vojne tolikokrat napovedana prosperiteta in demokracija od privatnih podjetnikov tukaj kaže svoj pričetek in svoje dobre posledice. Kajti delavske razmere so vedno slabše in cene življenjskim potrebščinam ležejo vedno višje, če bolj kot za časa vojne. Že zrak sam je skoro napolnjen vseh teh

blagrov in vsak dan rosi na nas svoj že preobilni blagoslov v podobi dežja.

Rojake v La Salle in okolici opozarjam na kegljanje v Slov. nar. domu na praznik "kinčanja grobov (Decoration day)" dne 30. maja. Pričetek ob 12. uri popoldne in traja do 11. ure zvečer. Po zaključku kegljanja se bodo razdelila darila in sicer sedem sedmim najboljšim kegljavcem. Kegljanje priredi samostojno društvo "Edinost" povodom desetletnice svoje ga obstanka.

Frank Petek.

Chicago, Ill. — Ženska organizacija Jugoslovanskega Republičanskega Zdrženja priredi v četrtek 29. maja ob 8. zvečer javno predavanje v dvorani S. N. P. J. na 2657 So. Lawndale Ave. Ker bo to predavanje večer pred praznikom Kinčanja grobov (Decoration Day), upamo da vam bo čas dopuščal udeležiti se tega predavanja. Predavatelj bo Ethin Kristan.

Ženstvo vsega sveta z zanimanjem zasleduje svetovne dogodke in aktivno sodeluje v propagandi za emancipacijo ženstva. Slovensko ženstvo ne sme zaostajati pri tem delu. Tudi me se moramo zanimati za vprašanja, ki se tičejo nas ravno tako, kakor ženstva drugih narodov. Jugoslovansko ženstvo se mora pripraviti na ulogo, ki jo bo moralo igrati med svojim narodom v bodočnosti. Zato pa potrebujemo več znanja in več zanimanja za študiranje naših problemov. Raditega bo ženska organizacija J. R. Z. v Chicagu storila kolikor bo v njeni moči, da bo naše ženstvo poučeno o naših vprašanjih. Kot sredstvo za doseg tega bomo prirejale predavanja in prvo se vrši goroznačenega dne. Predavanje bo zanimivo in vse, kar želimo od vas je, da se ga gotovo udeležite in pripeljete s seboj tudi vaše prijateljice in znanke. Vstopnina prost. Ne pozabite: Predavanje se vrši v četrtek dne 29. maja ob 8. zvečer.

Odbor ženske organizacije J. R. Z.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Anton Oblak, Cairnbrook, Pa.

— Sporočite ime ponesrečenega rojaka. V vašem poročilu ste pozabili omeniti, kdo je bil ponesrečen.

STARA PRAVLJICA ZOPET POGRETA.

Chicago, Ill. — Gotovi interesi so zopet našli potrebo, da pogrejejo bajko, da so videli Jean Cronesa, znanega kuharja, ki je na škofovem banketu kuhar juho, radi katere je nekatere banketnike ščipalo po trebuhu. Odkar je izbruhnila vojna, je bilo malo slišati o tem kuharju, ki so ga po časnikarskih vesteh videli povsod, pa nikjer prijeli, dasiravno so ga imeli pred nosom.

Zdaj pripovedujejo, da je bil vojaški kuhar v Franciji in da je bil pred par dnevi demobiliziran v Camp Grantu. Zdaj se nahaja zopet srečno v Chicagu.

Ljudstvo se čudi, zakaj Cronesa niso prijeli, če so vedeli, da je v armadi? Zakaj so mu dovolili, da je bil demobiliziran in je odšel na dopust v Chicagu. Gospodje, ki trdovratno ponavljajo bajko o Cronesu, naj si zapomnijo, da prične vsaka povest presedati, pa če je še tako lepa.

Severova zdravila vzbujujo zdravje v družinah

Zdravje družine

Je najdragocenejši zaklad in blaga, ki jo vsakdo mora imeti. Če jo imate, boste vedeli, da je v armadi? Zakaj so mu dovolili, da je bil demobiliziran in je odšel na dopust v Chicagu. Gospodje, ki trdovratno ponavljajo bajko o Cronesu, naj si zapomnijo, da prične vsaka povest presedati, pa če je še tako lepa.

Severa's Balsam of Life

(Severov Življenski Balsam), ki je dobro poznan tonik za prebavo in gre naravnost za vzroke, ki povzročajo slabo zdravje. Po prvih znakih oslabelosti naj si bo žolodca, jeter ali droboja, vzemite

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS, IOWA

RADA BI IZVEDELA

kje se nahaja moj brat Ivan Zadnik. Pred dvema leti sem prejela zadnje pismo od njega iz Round-up, Montana, in od tedaj nisem več slišala o njem. Cenjene rojake prosim, če kdo ve za njegov naslov naj mi ga naznani, ako bo pa sam čital ta oglas, naj se mi takoj prijavi na naslov: Ivana Zadnik, 405 West Birch Street, Chisholm, Minn. (May 28-29-31)

POZOR! POZOR!

Izšel je novi obširni cenik

Domačih Zeliščnih Zdravil

(priporočenih po župniku Kneippu)

Poleg vsakega zdravila je na kratko razloženo, za kaj in pri kateri bolezni se rabl.

Ta cenik bo vodnik k vašemu zdravju.

Pišite ponj še danes. Pošljem ga brezplačno.

MATH. PEZDIR,

Box 772, City Hall Sta.

NEW YORK, N. Y.

DR. JOS. V. GRAHEK

edini slovenski zdravnik

in ranocelnik v Pennsylvaniji.

Zdravi vse otroče, ženske in moške bolezni.

Uradne ure so: 10 ure

zjutraj do 2 ure popoldan.

Bell Telephone Cedar 2388

843 E. Ohio Street,

N.S. PITTSBURGH, PA.

MATIJA SKENDER

JAVNI NOTAR

ZA AMERIKO IN STARI KRAJ

5227 Butler St. Pittsburgh, Pa.

Sprejema Tožbe, dela Pooblastila, Kupne pogodbe, Potne

Liste (PASOSE); Izdaja dolgovne tujak in v starem kraju.

Izvršuje VSA v Notarsko stroko spadajoča dela in polnih 10 let na istem mestu.

NIKDAR NISTE PRESTARI, DA BI NE BILI MLADI V ZDRAVJU.

Ako se počutite utrujeni in zmujen — ako trpite vsled nervoznosti, solodčne ali obistne bolezn, spolne oslabelosti, glavobol, izguba apetita do jedi, slaba prebava, omotica, zaprtost, lagula, moči, padajoča kri, slabo spanje, razvnetost, bolečina v hrbtu, no potem pijte nam in nam prilijete vaš natančen naslov in mi vam bomo poslali s nakratico pošto brez vsake nadaljnje obveznosti na vaši strani POPOLNOMA PROSTO dovolj za tri dni.

JUVITO

zdravilo ki je sestavljeno iz samih čistih in zdravilnih snovi, razrednih na volen in delja matere narave vrsto. To ni nobeno novo zdravilo, to je vendar nekaj starega česar se je preiskovali in se je izkazalo izvrstno dobro v tisoče slučajih. Mi vam ponudimo to brezplačno, ker smatramo, da boste s tem zdravilom zadovoljni kot je tisoč drugih bolnikov. Pustite nas, da vam pomagamo pri vašem zdravju.

JUVITO LABORATORY

SOUTH HILL BRANCH NO. 6

PITTSBURGH, PA.

POZOR SLOVENCIM!

Panovna otvoritev se vrši dne 30. maja na Decoration day v mojih novih prostorih, kjer sem se pred kratkem preselil v moje novo gostilno. Tu imam keglisce, biljardnico in druge ugodnosti. Pridite vsi. Na ta dan se bode kegljalo za dobitke. Kostrnova pečenka bo na razpolago prosto vsem gostom v prigrizek. Pridite in se zabavajte z nami v družbi veselja. Pridite vsi ljudje na vaši latnik. Andrej Špolar, 2230 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

ZASTONJ!

V mesecu maju bomo dali en dolar vredni zavoj pravega in najbolj znanega zdravila za ciklenje črev po imenu

BOLGARSKE ČAJNE

TABLETE

z vsakim naročilom vrednosti pet dolarjev. Pošljite nam pet dolarjev s tem oglasom pri naročilu in mi vam takoj odpodamo SEDEM ZAVOJEV najbolj svetovno znanega KRI CISTILCA, ZELODCNEGA CISTILA in VRAVNAJELJA ČREV. Kateri se ne prodava v nobeni lekarni in ne pri nobeni drugi osebi. (Mi ne prodavamo več krogne zdravilnega čaja.)

7 zavojev \$5.00, 1 zavoj \$1.00.

Se prodava samo pri:

MARVEL MEDICINES

COMPANY,

No. 6 Bldg., 413 4th Avenue.

P. O. Box 963, Pittsburgh, Pa.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Podporna Jednota.

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODESK.

PREDSEDNIK: Vincenc Canjhar, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

PODPREDSEDNIK: Anton Hrest, Box 140, Canonsburg, Pa.

TAJNIK: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

BLAGAJNIK: Anton J. Terhovec, Box 1, Cicero, Ill.

UPRAVITELJ GLASILA: Filip Godina, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODESK.

Jože Ambrožič, predsednik, Box 351, Canonsburg, Pa.

John Underwood, 404 May St., Springfield, Ill.

Martin Edelenhar, Box 276, Barberton, Ohio.

Joe Radicek, Box 422, Smithton, Pa.

Frank Somrak, 5800 Presser Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODESK.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Av., Chicago, Ill.

VZHOĐNO OKROŽJE: Rudolf Pieterick, Box 436, Bridgeville, Pa.

Anten Radicek, Box 73, Wick Haven, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šular, Box 104, Great, Kans., za jugozapad.

Leo Kukur, Box 248, Gilbert, Minn., za severozapad.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovič, predsednik, 14815 Hale Ave., Collinwood, Ohio.

Jože Ambrožič, 418 Pierce St., Eveleth, Minn.

Joe Kalah, 6101 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.

Vincenc Canjhar, Jože Ambrožič in Matt Petrovič.

ZDRUŽITVENI ODBOR.

PREDSEDNIK: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

John Trdel, Box 181, Lawrence, Pa.

John Owen, 248 Englewood, Detroit, Mich.

Joe Škuk, 1101 E. 63. St., Cleveland, Ohio.

Mary Udevit, 1844 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 8202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETA": Jože Zaveršnik.

POZORI! — Vse denarne poljitve in stvari, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote sploh, naj se pošiljajo na naslov: John Verderbar, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse zadeve bolniške podpore naj se pošiljajo Paul Bergerju, tajniku bolniškega oddelka v gl. uradu.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo M. Petroviču, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgornji.

Vsi priizvi na gl. porotni odesk se naj pošiljajo na naslov: Jože Ambrožič, Box 351, Canonsburg, Pa.

Vse pritožbe proti uredništvu glasila se naj pošiljajo predsedniku tiskovnega odbora Vincenc Canjharju.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročila in sploh vse, kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Sedaj lahko pošljete denar s polnim jamstvom

v Avstrijo, Koroško, Bosno, Dalmacijo in Slavonijo.

100 KRON ZA \$3.00

po kablgramu stane \$2.50 več.

PAROBRODI ZA EVROPO:

Maja 28 Noordam \$5.00

Maja 31 La Touraine \$50.00

Maja 31 Saxonia 60.00

Junij 4 La Lorraine 60.00

U. S. vojni davek za 3 razred listek je \$3.00, za 2 razred listek pa \$5.00.

Pišite za pojasnila in pošljite denar na:

EMIL KISS, Bankir,

133 Second Ave., Vogel 8th Street, New York, N. Y.

Ustanovljena leta 1898.

FARME NA PRODAJ.

Proda se 80 akrov obsegaajoča farma, le miljo in eno četrti daleč od mesta, šole in mlekarnje. 22 akrov je izelščenega, 5 akrov je izoranega in 8 akrov posejano detelja in trava. Na ti farmi je hiša 14x24, hlev za 8 glav živine, šupa za mrvo in še drugo poslopje. Proda se vse skupaj za \$3,200. Vzrok zakaj se prodaja navedem kupeu, ako želi vedeti. Ako katerega veseli sedaj se mu nudi ugodna prilika, vsak naj se oglasi osebno ali pa pismeno na LOUIS JORDAN, P. O. Box 57, Greenwood, Wis. (May 27-28-29).

NAPREDEK.

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjate z njenimi idejami, podpirajte trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse za vsakdanje potrebščine po zmerni ceni.

ANTON ZORNIK,

Hermine, Pa.

NAROČNIKOM V POJASNILO.

Za oglase so odgovorni le oglaševalci sami. Mi ne sprejmemo do njih nobene odgovornosti. Vsekakor kaj krpi in oglasov in če mu ni všeč naj sam sebi pripiše. Vsa odgovornost in posledice naj nosi vsak sam. Upravištvost liste

V vojnovarčevalnih smankah je denar najboljše naložen.

Pošiljamo denar v staro domovino.

Sedaj lahko pošljemo denar v vse kraje na

Slovensko, Hrvatsko, Dalmacijo in Istro.

Nadalje pošiljamo denar tudi v Srbijo, Bułgarsko in Romunsko.

Jamčimo za ves poslani denar, enako kot pred vojno, da bode hitro in točno izplačan.

KASPAR STATE BANK

1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Prvi in najboljši Specialist za Slovence

Zdravi hitro in uspešno moške in ženske. Pojdite k njemu.

Ako želite točno poznati kakšno bolezen imate, pridite k meni do vas pregledam na X Ray električni mašini, s katero se vaše telo vidi znotraj kot na dlan. Meni ni treba vtihati kakšno bolezen v vaše telo, kar drugi zdravniki počnejo. Zato je to tako točno pregled in pravilno zdravljenje. Bolezni možgane, srca, pljuč, ledvic, stisnjenosti, ki jih vsi zdravniki hitro in pravilno zdravijo. On je prvi in najboljši specialist za Slovence v Pittsburghu. Mi govorimo slovenski jezik in se lahko točno razumemo.

Dr. Osborne uspešno in hitro zdravi.

Natista kri, bolečine do-
vudne krvi, murgarja in
sti, bolezen ledvic, črev
in jeter.

Moje cene so zmerno.

Kakovostni bolezen imate, se lahko brezplačno obrnete na

Profesor Doktor W. J. Osborne, Specialist

113 Smithfield Street

En blok od Baltimorea in Ohio Dipe.

(drugo nadstropje)

PITTSBURGH, PA.

Uradne ure so: 9 zjutraj do 6 zvečer. Nedelje od 10 do 2. — Prisnite to oglašbo. Pošite na moj prvi naslov.

Električno pregledanje na stroju s X žarki.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov na vas, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v oklepaju n. pr. (Maja 30-19) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovito jo pravilno, da se vam ne ustavi list.

ZLOČINI IN SEDANJA DRUŽBA.

Socijologi soglašajo v tem, da je treba uvesti velike reforme v človeški družbi, če hočemo znižati število hudodelcev in da jih ne moremo poboljšati, dokler ne odpravimo vzrokov, ki delajo hudodelce. To mnenje je popolnoma v protislovju z običnim in napačnim mnenjem, da se hudodelec poboljša, če se ostro kaznuje. Posebno zagrizeni nasprotniki vsakega napredka se trdno drže načela, da ostre kazni poboljšajo ljudi, dasiravno vsakdanji dokazi govorijo nasprotno.

V New Yorku se je odigral dogodek, ki jasno dokazuje, da se socijologi ne motijo.

Neki Roy Devlin se je na kriminalnem sodišču priznal krivim, da je izvršil vlom. Pred sodiščem je razgrnil svoje življenje od mladih nog do svojega tri in šestdesetega leta. Izpovedal je, da je bil v svojih mladih letih obsojen radi malenkostnega prestopka na dvajset let ječe. Takrat bi se poboljšal, če bi ga postavili v druge razmere. Iz ječe je poskušal pobegniti, da prične novo življenje. Prijeli so ga in mu za poizkušeno beg naložili še eno leto in štiri mesece. To ga je spremenilo v sovraznika človeške družbe, kajti spoznal je, da zanj ni izhoda iz nižin človeške družbe. In ko se je približal koncu svoje življenske povesti, je patetično vzkliznil: "Meni zdaj ne preostaja drugega kot preživeti svoje zadnje dni v ječi, v kateri sem prebil toliko let svojega življenja."

Iz življenske povesti tega starčka je razumeti, da je bil v njegovem življenju trenutek, ko bi lahko iz njega napravili koristnega člana človeške družbe. Seveda Devlin ni imel vplivnih prijateljev, ki bi se zanj potegnili in presedeti je moral svojo kazen. Z begom se je skušal sam osvoboditi ječe. Prijeli so ga in ker se je sam poskušal opravičiti, so mu povečali kazen. V teh dolgih letih se je privadil jetniškemu življenju, obenem je pa pričel sovražiti človeško družbo. Zanj ni bilo več poti, ki vodi iz človeških nižin, ampak padal je v teh nižinah nižje in nižje, tako da mu je ječa postala njegov dom in se je v nji počutil najbolj domačega.

To je en slučaj izmed tisočerih. Seveda pojde ta dogodek ravno tako v pozabljenost, kakor je že šlo na tisoče drugih, ali prihodnji rodovi se bodo čudili, da so nekoč ljudje, ki so trdili, da so pametni, skušali poboljšati duševno nerazvite ljudi na ta način, da so jih zapirali v ječe, mesto da bi jih postavili pod nadzorstvo izkušenih pedagogov in psihiatrov.

Kje je garancija? — Nemški kajzer prebiva na Holandskem, avstrijski Korle pa v Švici. Ne enemu ne drugemu se ni bati, da se mu skrivi las na glavi. Narodi nimajo tudi najmanjše garancije, da se prvi ali drugi ne vrne zopet in si povezne zlati lonce, ki mu pravijo krona, na glavo. O avstrijskem Korletu je pa prav to dni krožila vest, da se trdovratno brani odpovedati prestolu, dasiravno to odpoved zahteva sedanja republikanska vlada Nemške Avstrije. To zoperstavljanje Korleta dokazuje, da še misli postati avstrijski cesar in da zaneti državljansko vojno, če vidi, da je zanj prilika ugodna.

Zgodovina Napoleona III nam dokazuje, kako lahko se na nesrečo ljudstva v demokratični republiki kakšen nebodigatreba okliče samega sebe za cesarja, če ima za sabo veliko armado, kar se je zgodilo ob času Napoleona Malega.

Garancija je, da se ne dogodi kaj takega, če se zniža stalna armada na neznatno število mož. toda najboljša garancija je, če je ljudstvo prepojeno z republikanskim duhom tako močno, da se dvigne kot en mož, če se spoden cesar misli zopet oklicati za cesarja.

Monarhistični elementi so močni v Avstriji in Nemčiji, čeprav se zdaj ne upajo odkrito na dan. Cela vrsta ljudi je živela od dvora v brezdelnem življenju, nekaterim drugim ljudem je pa hlapčestvo tako prešlo v meso in kri, da ne morejo živeti brez cesarja. Ti ljudje tvorijo nevarnost za novi republiki in človeški napredek. Če hočeta republikanski vladi odvrniti povrnitev nemškega kajzerja in avstrijskega Korleta, morata spodrežati vpliv vseh monarhističnih elementov.

HRVATJE APELIRAJO NA WILSONA ZA POMOČ.

POSLALI SO V PARIZ PETICIJO S 160.000 PODPISI.

Pravijo, da Jugoslavije ni več, pač pa le "barbarska" Velika Srbija.

Pariz, 26. maja. — (Poroča P. S. Mowrer). Predsednik Wilson je prejel peticijo iz Hrvaške, katero je podpisalo 160.000 Hrvatov od 18. leta starosti. Peticijo je poslal v Pariz ameriški častnik na Reki major Wellington. V tej peticiji prosijo Hrvatje Wilsona, da jih osvobodi iz srbskega jarma in jim pomaga ustanoviti neodvisno demokratično državo.

Peticija vsebuje težke obtožbe proti srbskim četam, ki so okupirale Hrvaško. Srbi so naslikani kot "orientalski divjaki z inferiornimi civilizacijami", medtem ko Hrvatje imenujejo sebe "ljudstvo zapadne kulture" in prosijo, da mirovna konferenca pošlje mednarodno komisijo na Hrvaško, ki se naj prepriča o njihovih obtožbah.

Dokument zaključuje takole: "Jugoslovanska država je bila premagana in organizirana v štirih tednih s pomočjo nasilja, korupcije, trikov in sleparstva. Z brezprimerno krutostjo in težko pestjo je Srbija dosegla, da morata Hrvatska in Bosna molčati kot grob v svrhu, da Pašić, Vesnić, Pribević in Trumbić lahko zasledijo svet in se lažje gibljejo na mirovni konferenci."

Hrvaško katoliško ljudstvo, ki je zapadno po kulturi, mora molčati, ker je prisiljeno v molk v jugoslovanskih mučilnicah. Hrvaške in bosanske ječe so polne rodoljubov. Niti eden opozicijski časopis ne sme izhajati; niti eden hrvaški rodoljub ne sme zapustiti doma in ne sme prekoračiti meje. Hrvaški poslanci in voditelji strank Prebeg, Radić, Rozman, Kovačević, Horvat in Frank so v zaporu že dolge mesece brez vsakega zasiljanja in tudi kopeli jim ni dovoljena. Srbski pandurji vstopajo hrvaškimi kmetom lojalnost do Srbije s tem, da jih pretepajo s palicami, medtem ko se v Bosni poslužujejo napram kmetom tudi mučenja z ognjem in umorov.

Stara avstrijska monarhija je bila uničena zato, ker je bila smatrana za tiransko državo in nevarna evropskemu miru, zdaj pa hoče ententa ustvariti namesto Avstrije drugo tiransko državo, ki ni niti civilizirana, pač pa barbarska in orientalska. Pravimo "necivilizirana", kajti civilizirana država ne bo pretepala ljudi s palicami, kakor pretepajo srbski vojniki hrvaške žene, če se izrazi, da so republikanke.

Nočemo, da bi svet verjel našim besedam brez temeljite preiskave, zato prosimo:

- 1) Da mirovna konferenca pošlje nepristransko komisijo, ki naj hkrati resno preiskavo v Hrvaški in Bosni.
- 2) Da zavezniške čete okupirajo Hrvaško in Bosno.
- 3) Da srbske čete takoj zapustijo Hrvaško in Bosno. Predvsem pa prosimo:
- 4) Da mednarodna komisija prevzame vlado v omenjenih deželah.
- 5) Da ta komisija organizira volitve za demokratično ustavodajno skupščino.
- 6) Ljudstvo naj dobi osebnostno, tiskovno, govorniško in zborovalno svobodo in zajamčena naj bo varnost lastnine.
- 7) Politični jetniki se morajo izpustiti iz zaporov, posebno dr. Prebeg in Rozman, ki trpita na revmatizmo, Kovačević, ki je bolan na srčni napaki in Radić, ki trpi na očeh.
- 8) Da komisija prepreči, da bi belgradska vlada še dalje ropala na Hrvaškem gospodarsko in finančno, zlasti kar se tiče delnice in obveznic.
- 9) Ker se Hrvatje v Bosni valed terorizma srbske vlade pripravljajo na izseljevanje v masah in muhamedanci, boječi se masakerjev, se hočejo izseliti v veliki meri v Azijo, je nujno potrebno, da zavezniške čete zasledijo Bosno in da ententa imenuje začasno vlado v deželi.
- 10) Ententa se mora prepričati ne samo, da hrvaški kmečki stranki, katerih voditelja sta Stjepan Radić in dr. Frank, agitirata za osvoboditev iz srbskega jarma in za neodvisnost Hrvaške, temveč

mora spoznati, da je nasilna velokorbarska in vsesrbska propaganda v zadnjih petih mesecih naredila in katoliških Hrvatov in muhamedanskih Bošnjakov trdne separatiste, ki zahtevajo ločitev od jugoslovanske države, organizirane na nasilstvu ter ustanovitve neodvisne hrvaške države s suvereniteto v zgodovinskih mejah starodavnega narodnega hrvaškega kraljestva."

Rusija je dobila v enem letu 7000 novih šol.

Helsingfors, 18. maja. — (Iz poročila Fr. Hunta). Boljševiki, mojstri v destrukciji, so bili do zdaj v stanju zgraditi dve veliki stvari: bojovito rdečo armado in obširen šolski sistem za ruske milijone. Rdeča armada se danes bojuje na 4500 milj dolgi fronti, medtem ko je sistem šolske izobrazbe prvič v zgodovini Rusije na razpolago mladini od 8. do 16. leta starosti.

Sovjetski uradniki so ponosnejši na svoj program za izobrazbo in kulturo, kakor na kaj drugega. In kar so v tem kratkem času dosegli za neizobražene milijone ljudi, je res občudovanja vredno. Zgradili so šole za mladino in šole v tovarnah za delavce in vrhutega so uvedli sistematično predavanja in kulturno zabavo za splošno občinstvo.

Boljševiški šolski program temelji na principih ameriških javnih šol in državnih vseučilišč. Pohajanje ljudskih šol je obligatno, vseučilišča so pa na razpolago vsem, ki imajo veselje in sposobnost za študiranje. Učne knjige daje država brezplačno in vrhutega daje učencem dnevno "opoldansko kosilo."

Vse privatne šole v sovjetski Rusiji so odpravljene in vsak otrok ima enake prilikožnosti za učenje do 16. leta starosti. Ob času carja so imeli le otroci bogatejših in plemenitajških slojev prilikožnost za študiranje. Še le revolucija je ustregla goreči želji ruskega ljudstva po izobrazbi.

Američani bodo težko razumeli, kako velika je bila želja po izobrazbi med nevednimi in revnimi delavci in kmeti v Rusiji. Instinktivno so znali, da brez izobrazbe ne morejo napredovati; dolga leta tekoni carističnega režima so samo sanjali o dobi, ko se bodo vsi lahko učili in izobrazili. In boljševiki so res prinesli to dobo.

Komisar za izobrazbo Lučnarskij mi je dejal v pogovoru, ki sem ga imel z njim v Moskvi, sledeče: "Naša vlada bo letos izdala za šole in izobrazbo sploh sedem milijard rubljev. Lansko leto smo ustanovili 7000 novih šol v vaseh z nižjimi razredi; dalje smo ustanovili dvanajst višjih šol, med katerimi je pet vseučilišč in večje število delavskih univerz. Pri tem delu smo imeli in še imamo velike ovire. Manjkalo nam je kuriva in šole so bile pozimi večidel slabo zakurjene. Imeli smo velike težave z nasiljevanjem učencev in naš program, da bi šolski mladini preskrbeli tudi brezplačno obleko, se nam je le deloma obnesel. Razen tega smo pričeli ustanavljati strokovne šole. Vse bi bilo dobro, ako bi se le kmalu vrnilo normalne razmere. Pomanjkanje kuriva, čevljev in obleke je bilo krivo v mnogih krajih na deželi, da ni moglo okrog 60 odstotkov otrok redno obiskavati šol. Manjka nam papirja za tiskanje učnih knjig. Poizkušamo si, kakor si moremo in znamo — toda masi ljudstva smo kljub temu dali izobrazbo in to je velik napredek."

Pred nekaj tedni sem ubil navzoč pri otvoritvi delavskega vseučilišča v Moskvi. Prizori, ki sem jih videl, so se mi dopadli. Nekaj plemenitega in patetičnega je bilo na veliki udeležitvi občinstva.

Francoski kritik imenuje ligo in pogodbo anglo-ameriško afero.

Pariz. — Jean Hennessy, liberalni poslanec v francoskem parlamentu, je objavil apel za ustanovitev "evropskega društva narodov." Sedanje ligo držav, ki se je poročila na mirovni konferenci, imenuje Hennessy "anglo-ameriško ligo", ki ima namen podjarmiti Evropo. Njegova izvajanja so:

Amerika in Anglija sta premagali Evropo. Medtem ko so Francija in druge države kontinentalne

ne Evrope izšle iz vojne na robu bankrota, sta Anglija in Amerika obogateli za vojno. Amerika je silno obogatela z izdelovanjem municije in orožja predno je sama stopila v vojno; ameriška rezerva zlata je kolosalna, največja na svetu. Anglija je gospodar morja in v brodovja, ohranila je svojo industrijalno aktivnost, povečala svoje kolonialne cesarstvo, zaklenila vrata Sredozemskega morja, utrdila se je v Egiptu in prodrla na Balkan; njena mornarica ji daje moč, da postavi vso Evropo in zapadno Azijo pod svojo oblast. Svojo moč na morju deli le z državami drugih kontinentov — z Japonsko, tlačiteljico Kitajske in z Združenimi državami.

Francija je postala satelit saksoskega solnca. Angleži niso sploh nikdar govorili o "društvu narodov" temveč le o "svetovni ligi." Beseda "liga" je angleška iznajdba; Francozi imajo besedo "društvo." To, kar se je organiziralo, ni društvo, pač pa liga, ki pomeni nekaj popolnoma drugega. Predsednik Wilson je pokvaril vso stvar, ko je vtaknil Monroev doktrino v paket; s tem je uničil vse, kar je bilo dobrega na stvari. Zakaj je Wilson to storil? Ali je bil orodje ameriških trgovcev? Ne vem, ampak dejstva govorijo tako in njegova dela nikakor ne odgovarjajo njegovim plemenitim besedam, katerim smo toliko verjeli. — Angleško-ameriška mirovna pogodba pomeni gospodstvo Amerike in Anglije nad Evropo, pomeni staro gospodarsko tekmovalstvo in ne pomeni miru. Ako se hočemo iznebiti bodoče vojne, jo moramo zanesti na druge kontinente. Evropa je že dovolj trpela. Ideja društva narodov, katero so uničili zavezniški delegatje, mora oživeti in postati meso in kri. Evropa mora imeti kontinentalno društvo držav in okrog tega jedra pridejo na vrsto še le drugi kontinenti.

Nemško blago prihaja v Francijo.

Pariz. — "Matin" javlja, da so nemški trgovci pričeli vtihotapljati svoje blago čez Reno na Francosko v veliki množini. Blago je emejeno na razno suho drobnjarijo in fotografske kamere, katerih so Nemezi že prodali nad 5000 kosov zavezniškimi vojniki. Francoski trgovci radi jemljejo nemško blago, ker je po ceni in ga mislijo prodati na Angleškem z lepim dobičkom.

V Švici ni več prostora za eks-monarhe.

Sofija, Bolgarska. — Ferdinand Koburški, bivši bolgarski kralj, ki se drži neke v Nemški Avstriji, je prosil švicarsko vlado, če se sme preseliti tja s svojo družino. Švice pa, ki je že prenapolnjena z nebrojnimi eks-kralji in eks-cesarji in njihovo zlahtno, je odgovorila Ferdinandu, da ga ne mara. Ferdinand se je nato obrnil na vlado Čehoslovake, če bi bil tam za njega kakšen kotiček. Odgovor iz Prage še ni znan.

Nožne granate.

Urejuje Kajtebriga.

Naznanjam vsem bratom in sestram čudno vest, da bo pater Kajtebriga prihodnji teden molil za me — in sicer "na puf." Kako sem prišel do te nesreče, mi ni znano. Ako prihodnji teden zaštrajkajo "Nožne granate", tedaj vas lahko obidejo črne misli.

Uganka. — V mirovni pogodbi je točka, ki določa, da mora Nemčija dati Franciji 30.000 "filles". Po Websterjevem slovarju pomeni "filles" mlado kobilo in obenem vlačugo. Koj torej zahteva Clemenceau?

140.484 točk. — Wilson je obratila s 14. točkami, toda ententa je obrnila s 140.484 točkami, med katerimi ne šteje originalnih 14 točk niti eno tisočinko štiriinajstice.

Ušel je bik.

Po dolgem boju so vjezi bika, ki brnel je parklje po svetu. Šol pod nos se dal bika, lepo po vspano so ga čeljusti.

Tedaj pa je neskončni norec razvil dva jarda rdečega platna — Hu-hej! Ko strela je prnil, pokazal jim roge, obrnil je parklje in signal na plazu je preplašeni bika.

Cena samoodločevanja. — Gazda na Quai d'Orsay: Ali je še kdo, ki bi rad samoodločevali? — Vratar: Tukaj je nekdo tam

od Danske. — Gazda: Naprej! Kaj bi rad? — Nekdo: Sam bi se rad vladal. — Gazda (komisarju ekonomije): Pogled v bukvle, kaj je pod njegovo hišo. — Komisar (ko je pogledal): Sama čista ilovica. — Gazda: Ph! Pojdi in vladaj se! — Vratar: Tukaj je nekdo, ki pravi, da je Slovenec. — Gazda: Naprej! Pogled, komisar, kaj je pod njegovo hišo. — Komisar: Premog, železo in živo srebro. — Gazda: Kaj? Premog, železo in živo srebro? In ti, tepec Slovenec, se upaš samoodločevati? Ne boš! Mi, mi, mi bomo odločili, čigav boš! Vzemite mu ključke iz žepa in denite ga v luknjo.

Lojze v Rim, Lojze iz Rima.

Lojze: Hej, Kuže! Ali nismo sramensko fajn posvetili "Prosveti"? Zapisali smo, da "visoka živina" pomeni česte in briše kastrole tudi v Maleriki, ne samo v Rusiji. Takala je pojut: demokracija je v Maleriki. — Kuže: Fajn, Lojze, fajn! Ali nekdo si pozabil. Tista "visoka živina", ki ima torbo dolarjev, je še zmiraj na dolarskih tleh v Maleriki; viš, v Rusiji ne pomagajo niti milijoni, ker kljub temu morajo pometati in pomivat. Dalje si pozabil, da marsikatera grofyoka in baronska živina pride v Maleriko in se oženi s hčerami maleriških milijonarjev. Viš, Lojze, to tudi ni demokratično. Potem si pozabil, da v Rusiji opravljajo popje službo vratarjev, kar je zelo koristno delo. Tudi tega še ni v Maleriki. Ti si rad pozabljal, Lojze. Viš, Lojze, prohibicija bo zato božji zegen, ker potem bo vsaj trezen sedel na redaktorskem stoleu. — Lojze: Marš, lump! Ti si tudi boljševik!

Patrova častnikarska karijera. — Pater: Well, Tuočnja, draginja je grozna. Vse je dražje sto procentov in vrhutega imamo še davek. Papir, tinta, avtomobili in vse je dražje. Kaj bomo počeli z našo fliko? — Tuočnja: Vi pravite, mister pater, da je vse dražje.

Jaz Vas pa upozarjam, da je ena stvar še tako po ceni, kakor je bila pred vojno: pravzaprav je danes še cenejša. Ali veste, kaj je to? Laž! Laž je po ceni, da se nikdar tako in lahkega davka niso naložili na ajo — ker, vedo, zakaj ne. Moj predlog je torej, da zgradimo velik magazin, fire proof in cold storage in ta magazin napolnimo z lažmi od tal do vrha, da bo ja štofa dovolj za deset let. Najbolj se danes pričuje laži o Jugoslovanskem Republiškem Zdrženju. Na delo, mister pater! — Pater: Ah, ti zlata duša! Na, dobro cigaro.

Zalostna povest. — (Predno prične čitati sledečo povest, pripravi si robe v roko, da hoste brisali kot lenik debele solze. Op. ur.)

Peter Trdoglavce je kupil velik hrib in ga plačal v gotovini. Hrib je bil torej po vseh božjih in človeških postavah njegov, kar je lahko dokazal s kupnim pismonom. Peter je vedel, da je v hribu bogata plast rde in že je računal na velike dohodke, na milijone, ki bodo samo njegovi. Nekega jutra je pa nepričakovano nekaj eksplodiralo na vrhu hriba, zazijalo je široko žrelo in iz njega je bruhnil dim v gostih oblakih. Odprl se je ognjenik. To je silno razkašilo Trdoglavce. Da se hrib upa kaj takega! Ali ni njegov? Tedaj je Peter najel advokate, ki so sestavili nove postave proti bruhanju dima in fave iz njegovega hriba in poslušna zbornica jih je sprejela. Ali hrib je kadil dalje. Nato je Trdoglavce izposlal indžunksen proti rebelnemu hribu. Hrib se ni gnil. Potem je Peter organiziral policijo in belo gardo, ki se je zakadila na hrib. Nič ni pomagalo. Zatem je najel veliko armado pisavev in kričavev, ki so obstopili hrib in pisali in kričali, da je boljševiški in vragvedi kakšen še hrib — a vulkan je bruhal dalje. Končno je Trdoglavce prišel na reslino misel. Interveneja! Polno uničenje dima in ognja! Kaj bruhaj hriba? Dim in plamen. Kaj pogasi dim in plamen? Voda. Dobro. Interveneja z vodo. Organiziral je veliko kompanijo, ki je napeljala cevi v žrelo. In ko je prišel na velike ofenzive, je bil Peter sam navzoč. Odprli so cevi.

Neka pozabljena duša je prvo leto posadila rože na Trdoglavčevem grobu, toda rože so usah-nile in grob je že pozabljen.

ZASTONJ VSAKOMU! FONOGRAF EASTONJ.

Nemo pomislite kakšno veselje si lahko nabavite s tem fonogra-
fom doma. Je trpešno in krásno
izdelan. Vam boše zabaval vaš
družino in prijatelja brez vseh
troškov, priten se pa lahko nau-
čite razne pesni in celo lahko
za-plešete, ta fonograf ima šest
prijazen glasov, da vam artisti
igraje. Čemu trošiti denar za
drag fonograf ko vam to odpra-
vi cenko ugodnost. Te vrste fo-
nografi se prodavajo po \$10.00
in celo več. Vi si ga lahko na-
bavite zastonj, to se pravi ko
dote ako si naročite našo RAIL-
ROAD WATCH uro. Ura ima 21 kmanov
in je jamečna za 25 let trpešno izdelana
in krásno narejena vam boše pridostoviti
in za več let. Kolesje je iz finega jekla
in se da prav lahko držati vedno zra. Te
ure se navadno prodavajo po do \$25.00 in
več, ampak za kratko dobo jih bomo mi
prodavali po tovarniški ceni po \$12.75 la
še prvih tega bošeno darovali ZASTONJ
gori omenjeni fonograf. Mi ne zahteva-
mo denarja vnaprej, pošlito nam samo
\$1.00 kot jamstvo in ostalih \$11.75 bodeše
plačali kadar prejmete blago na dom.

Opomba: Ako izrečete in oglas in ga
nam pošljete s naročilom az to uro dobite
se in fonograf, ampak tudi šest plošč in
100 igel POPOLNOMA ZASTONJ. Ako
nam pošljete celo vrsto takoj, dobite uro,
fonograf in 16 plošč in 100 igel ZASTONJ.

Pišite se danes po to našo uro. Naborite:

EUROPEAN WATCH CO., 1066 Milwaukee Ave.,
Dept. 553, **CHICAGO, ILL.**

